

קורס בריאות הציבור לשנת הלימודים תשע"ו, 2015-16

81300

רכזי הקורס:
פרופ' מרי רודולף,

רקע:

קורס בריאות הציבור הינו הקורס הראשון שלכם במסגרת הכשרתכם כרופאים, וזאת לפני לימוד הגישות הקליניות לטיפול בחולי האינדיבידואלי של מטופליכם בעתיד. תחום בריאות הציבור עוסק בקידום בריאות האוכלוסייה, מניעת תחלואה ותמותה ושיפור איכות החיים באמצעות פעולות מאורגנות של החברה, ארגונים ציבוריים ופרטיים, קהילות ופרטים, תוך כדי חתירה לשוויוניות וצמצום פערים בריאותיים, ושיפור מתמיד באיכות שירותי הבריאות ויעילותם. התחום עוסק בתכנון ופיתוח מדיניות, הערכת צרכים, הערכת איכות ויעילות שירותים, זיהוי גורמי סיכון וחיזוי סיכונים בריאות, קידום בריאות ומניעת תחלואה, מחקר, הכשרת כוח אדם, יצירת שותפויות וקידום חקיקה ואכיפתה. במהלך הקורס, נתמקד בהכרת התפיסות והגישות של בריאות הציבור, רפואה מונעת, רכישת ידע בסיסי באפידמיולוגיה, תוכניות התערבות לקידום בריאות קבוצות ואוכלוסיות בעלות צרכים וגורמי סיכון ייחודיים, בעיקר בגליל, ואת ההשפעות של הסביבה על הבריאות. בנוסף, תרכשו ידע וגישות המתמקדים בזיהוי והבנת אי-השוויוניות בבריאות והגורמים החברתיים המשפיעים על הבריאות. כמו כן, תחוו עבודה בארגונים וקהילות מקומיים.

תכנים עיקריים

מטרות הקורס בבריאות הציבור:

ידע:

1. **מאפיינים חברתיים בבריאות ואי-שוויון:**
  - הכרת והבנת הגדרת בריאות וגישות רפואיות ומודלים ביו-פסיכו-סוציאליים למחלות ואי-שוויון.
  - הערכת הגורמים החברתיים המשפיעים על בריאות והשפעתם על הופעת והתפתחות מחלות.
2. **אפידמיולוגיה:**
  - הכרת מושגים באפידמיולוגיה והשימוש בהם לצרכי בריאות הציבור, כולל ניטור והערכה של מצב הבריאות של אוכלוסיות, זיהוי הגורמים למצבי הבריאות ובחינת התערבויות יעילות לשינוי ולשיפור המצב, ברמות מנע שונות.
3. **בריאות הציבור:**
  - הכרת עקרונות קביעת מדיניות בבריאות הציבור, מבנה מערכת הבריאות, חוקים ואתיקה.
  - הכרת פעילויות המניעה והבקרה בבריאות הציבור: פיקוח בתחום בריאות הסביבה, איכות ובטיחות מזון, חיסונים, טיפול בהתפרצויות תחלואה ואירועים חריגים.
  - תכניות התערבות לקידום בריאות האוכלוסייה וצמצום אי השוויון בבריאות.

מיומנויות:

1. ביצוע חישובים סטטיסטיים אפידמיולוגיים בסיסיים.
2. חיפוש במאגרי מידע מקובלים להשגת מידע דמוגרפי חברתי, כולל מאגרי מידע אלקטרוניים לצורכי מחקר.
3. פיתוח כלי הערכה להתערבות קהילתית.

עמדות:

הבנה והערכה ש:

1. בריאות הינה מצב מעבר להעדר מחלה.
2. לגורמים חברתיים השפעה משמעותית על הבריאות.
3. במקצועות הבריאות נדרשת רגישות יתרה להבדלים תרבותיים של אוכלוסיות פגיעות.
4. רופאים נדרשים לאחריות חברתית ולפועל בהתאם.

תכנית הקורס:

שבוע ראשון

יום ראשון 11 אוקטובר 2015		
פרופ' מרי רודולף	בריאות הציבור – החזון ומטרות הקורס תפיסה של בריאות הציבור אל מול הרפואה הקלינית - חלק ראשון	08:30-09:15
פרופ' מרי רודולף	עקרונות של בריאות וחולי	09:15-10:00
דר' קרן אגאי-שי	אפידמיולוגיה: מחלות לא קורות הן נגרמות- מי חלה? מת? היכן? ומדוע?	10.15-11.00
דר' קרן אגאי-שי	אפידמיולוגיה תיאורית – מהלך טבעי של מחלה, האם ניתן למדוד מצב בריאות של אוכלוסייה?	11.00-11.45
דר' קרן אגאי-שי	תרגיל	12.00- 12.45
	הפסקת צהריים	12:45-13:15
פרופ' מרי רודולף	הגורמים החברתיים המשפיעים על בריאות ואי-שוויון בבריאות	13:15-15:00
יום שני - 12 אוקטובר 2015		
דר' קרן אגאי-שי	אפידמיולוגיה תיאורית - רישום פטירות וסיבות מוות- שימושים ומגבלות	08:30-09:15
דר' קרן אגאי-שי	אפידמיולוגיה תיאורית - השוואת שיעורי תחלואה ותמותה בין אוכלוסיות - שיעורים מתוקננים	09:15-10:00
דר' קרן אגאי-שי	אפידמיולוגיה תיאורית - מדדי תחלואה	10:15-11:45
דר' מירי בנטוויץ'	מבוא לקורס תורת האדם	12.00 – 12:45
	הפסקת צהריים	12:45-13:15
דר' מירי בנטוויץ'	היבטים אתיים בבריאות הציבור (כשירות תרבותית)	13:15-14:00
דר' מירי בנטוויץ'	תרגיל	14:00-14:45
פרופ' מרי רודולף, סיוון שוחט	פרויקט להכרת הקהילה (1): מבוא	15.00-16.00
יום שלישי- 13 אוקטובר 2015		
פרופ' מרי רודולף, דר' ג'ומענה עיסא, גב' סיוון שוחט	פרויקט להכרת הקהילה (2): איזה מידע אנחנו צריכים?	8.30-9.15
	תרגיל: חיפוש מידע (קבוצות קטנות)	9.15-11.00
	שאלון אורח חיים	11.15-12:00
דר' נועה די-קסטרו	מבנה מערכת הבריאות בישראל	12:00-12:45
	הפסקת צהריים	12:45-13:15
TBD	תהליך קבלת החלטות בברי"ה צ	13.15-14.00
	TBD	14:00-14:45
	TBD	15:00-16:00
יום רביעי - 14 אוקטובר 2015		
	פרויקט להכרת הקהילה (3): יציאה לביקור בקהילה	08:30-10.45
פרופ' מרי רודולף	משוב מהביקור	11.00-11.30
דר' בשארה בשארת	כשירות תרבותית (1)	11.30-12.45
	הפסקת צהריים	12:45-13:15
נציגי דתות	ייצוג של קבוצות אתניות בגליל	13:15-- 14.00
נציגי דתות וסטודנטים	שאלות ותשובות בנושא	14.00-14:45
דר' בשארה בשארת	כשירות תרבותית (2)	15.00-16.00
יום חמישי - 15 אוקטובר 2015		
דר' מיכל כהן-דר	בריאות הסביבה והמזון	8:30-9:15
דר' מיכל כהן-דר	בריאות הסביבה והמזון (המשך)	09:15-10:00

10:15-12:30	חקירה אפידמיולוגית	דר' מיכל כהן-דר
12:30-12:45	הצגת מטלת עבודת בית	דר' מיכל כהן-דר
12:45-13:15	הפסקת צהריים	
13:15-14:45	עקרונות הרפואה המונעת	דר' חיים רוטברט
15:00-16:00	בדיקות סינון- מטרות, עקרונות ומדיניות (עם הפסקה)	דר' חיים רוטברט

שבוע שני

יום ראשון - 18 אוקטובר 2015		
8:30-09:00	בוחן 1	פרופ' מרי רודולף דר' חיים רוטברט
9:15-10:00	דיון על הבוחן	דר' חיים רוטברט
10:15-11:00	הכרת הנהל והכנה לקראת התרגיל בקבוצות בנושא וירוס הקורונה	דר' חיים רוטברט
11:15-12:45	מבוא לחיפוס מחקר	גב' שלומית נשרי
12:45-13:15	הפסקת צהריים	
13.15-14.00	מבוא לחיפוס מחקר (המשך)	גב' שלומית נשרי
14:00-16:00	פרויקט להכרת הקהילה (4): חיפוש באינטרנט ומציאת ראיות איכותיות רלבנטיות (עבודה בקבוצה קטנות)	פרופ' מרי רודולף גב' שלומית נשרי דר' ג'ומענה עיסא, גב' סיוון שוחט + מתרגלים
יום שני - 19 אוקטובר 2015		
07:45-08:20	פתיחת היום והליכה אנרגטית משותפת	דר' לילך מלצקי
08:30-09:15	מבוא לרפואת אורחות חיים	דר' לילך מלצקי
9:30-10:15	פעילות גופנית ובריאות	דר' דאליה נבות
10:15-11:00	סדנת פעילות גופנית	דר' דאליה נבות
11:15-12:00	עקרונות התזונה הבריאה	פרופ סנעית
12:00-12:45	מצבי דחק ובריאות הנפש	דר' לילך מלצקי
12:45-13:15	הפסקת צהריים	
13.15-15.45	סדנאות המועברות ב- 3 קבוצות (כל פעילות תמשך כ- 40 דקות)	דר' ג'ומענה עיסא, גב' סיוון שוחט גב' אן בר-דב דר' לילך מלצקי
15.45-16.00	סיכום וסיום והצגת פרויקט קהילה	דר' לילך מלצקי ופרופ' מרי רודולף ברקאי פלום
יום שלישי 20 אוקטובר 2015		
8:30-10:00	חיסונים	פרופ' שמואל רשפון
10:15-11:45	הבסיס החוקי בבריאות הציבור (עם הפסקה)	פרופ' שמואל רשפון
12:00-12:45	מחלות זיהומיות ומחלות המועברות מבעלי חיים (זואונוזות - כלבת לדוגמא)	דר' מיכל כהן-דר
12:45-13:15	הפסקת צהריים	
13:15-14:45	ניטור ובקרת מחלות זיהומיות	דר' מיכל כהן-דר
יום רביעי 21 אוקטובר 2015		
8.30-10:00	אפידמיולוגיה תיאורית- מדדי תחלואה ופענוח מידע אפידמיולוגי	דר' רונית אלמוג
10:15-11:45	אפידמיולוגיה אנליטית – תבניות מחקר לזיהוי גורמי תחלואה	דר' רונית אלמוג
12:00-12:45	אפידמיולוגיה אנליטית (המשך) – ניסויים קליניים	דר' רונית אלמוג

	להערכת טיפולים והתערבויות	
	הפסקת צהריים	12:45-13:15
פרופ' מרי רודולף	פרויקט להכרת הקהילה (5): תכנון ההערכה	13:15-14:00
פרופ' מרי רודולף פרופ' מרי רודולף, דר' ג'ומענה עיסא, גב' סיוון שוחט + מתרגלים	תכנון ההערכה (המשך)	14:15-15:45
יום חמישי 22 אוקטובר 2015		
דר' סמירה עוביד	קידום בריאות מהו, אבחון קהילתי ובניית תכניות התערבות	8.30-10:00
דר' סמירה עוביד	קידום בריאות (המשך)	10:15-11:00
דר' מיכל כהן-דר	מחלות לא זיהומיות – הנטל ועקרונות המניעה והבקרה של תחלואה כרונית לא זיהומית (מחלות קרדיווסקולריות, ממאירויות, מחלות נירולוגיות)	11:00-11:45
דר' מיכל כהן-דר	הערכות לשע"ח ובריה"צ	12:00-12:45
	הפסקת צהריים	12:45-13:15
דר' מיכל כהן-דר + מדריכים	תרגיל וירוס הקורונה (6 קבוצות)	13:15-14:45
דר' מיכל כהן-דר + מדריכים	הצגה של 3 קבוצות + סיכום	15:00-16:00

שבוע שלישי		
יום ראשון - 25 אוקטובר 2015		
פרופ' מרי רודולף	בוחן 2	08:30-09:00
פרופ' מרי רודולף דר' חיים רוטברט	דיון על הבוחן	09:15-9:45
	פרויקט להכרת הקהילה (6): ביקור שני בקהילה לדין בהמלצות עם הארגון המבוקר	10:00-12:45
פרופ' מרי רודולף + מדריכים עם נכיות	הפסקת צהריים	12:45-13:15
	אוכלוסיות בסיכון ונכיות	13:15-14:00
	אוכלוסיות בסיכון ונכיות (המשך)	14:00-14:45
	אוכלוסיות בסיכון ונכיות (המשך)	14:45-15:15
	פאנל משותף המונחה על-ידי פרופ' רודולף	15:30-16:00
יום שני – 26 אוקטובר 2015		
דר' חיים רוטברט	בדיקות סינון - המשך	08:30-10:00
דר' חיים רוטברט	הערכת תבחינים לגילוי מוקדם של מחלות	10:15-11:00
דר' מירי בנטוויץ' פרופ' מרי רודולף	היבטים אתיים בבריאות הציבור- כלכלת בריאות	11.00-11:45
דר' מירי בנטוויץ'	היבטים אתיים בבריאות הציבור (תרגיל)	12:00-12:45
	הפסקת צהריים	12:45-13:15
פרופ' מרי רודולף	הכרת ה"דונאט ראונד"	13.15-13.30
פרופ' מרי רודולף	פרויקט להכרת הקהילה (7): הגעה לסיכום ותכנון להצגה	13.30-16.00
יום שלישי - 27 אוקטובר 2015		
פרופ' מרי רודולף + מדריכים	"דונאט ראונד" אי-שיון בישראל	08:30-9:15
דר' מיכל כהן-דר	אפידמיולוגיה סביבתית – ההיבטים החקירתיים, עקרון הזהירות המונעת + דוגמאות	9:15-10:00
דר' מיכל כהן-דר	אפידמיולוגיה סביבתית – ההיבטים החקירתיים, עקרון הזהירות המונעת + דוגמאות (המשך)	10:15-11:45

	תקשורת ובריאות הציבור- תרופה או מחלה?	12:00-12:45
TBD	הפסקת צהריים	12:45-13:15
	פרויקט להכרת הקהילה	13:15-16:00
יום רביעי - 28 אוקטובר 2015		
דר' רונית אלמוג	אפידימיולוגיה אנליטית - הסקה על סיבתיות, הטיית וגורמים מבלבלים	08:30-10:00
דר' רונית אלמוג	אפידימיולוגיה אנליטית (המשך)	10:15-11:45
דר' רונית אלמוג	תרגול באפידימיולוגיה	12:00-12:45
	הפסקת צהריים	12:45-13:15
פרופ' מרי רודולף + מדריכים	אי-שיוויון בישראל - תרגיל	13:15-14:45
	אי-שיוויון בישראל - סיכום	14:45-15:15
פרופ' מיכאל ויינגרטן	איך רופאים יכולים לצמצם פערים	15:15-16:00
יום חמישי - 29 אוקטובר 2015		
פרופ' מרי רודולף פרופ' מרי רודולף, דר' ג'ומענה עיסא, גב' סיוון שוחט + בוחנים	מצגות הסטודנטים	8.30-10:00
פרופ' מרי רודולף פרופ' מרי רודולף, דר' ג'ומענה עיסא, גב' סיוון שוחט + בוחנים	מצגות הסטודנטים	10:15-11:00
פרופ' מרי רודולף + דר' חיים רוטברט	משוב על הקורס	11.15-11.45
פרופ' מרי רודולף, עדי פרץ	מבוא למחויבות חברתית ברפואה (קורס מח"ר)	11.45 – 12.45
	הפסקת צהריים	12:45-13:15
ארגוני קהילה	יריד של התנסות קהילתית - קורס מח"ר	13.15-15.15
שלומית יוסף	הנחיות על בחירת הארגון, רישום ומעקב אחרי התנסות	--15.15-16.00

מתרגלים פרויקט להכרת הקהילה ואי-שוויון

פרופ' מרי רודולף
דר' ג'ומענה עסא
גב' סיוון שוחט
דר' אריאלה אופרן
פרופ' מיכאל ויינגרטן (אי-שוויון)
דר' נעמי דיקמן (אי-שוויון)
גב' חגית פלס

1

מתרגלים – וירוס קורונה

דר' מיכל כהן-דר
דר' חיים רוטברט
דר' נועה די-קסטרו
גב' דורית רגב
גב' יעל קנדליק
גב' ראניה ג'ורי
דר' אולגה ויניצקי

בוחנים

פרופ' מרי רודולף
פרופ' מיכאל ויינגרטן
פרופ' אנתוני לודר

דרישות הקורס:

1. 2 בוחני אמצע: 30% x 2 ..... 60%
2. הצגת תכנית ההתערבות בקהילה ע"י הקבוצות: 30% (דוח 20% ; מצגת 10%)
3. עבודת הבית: 10%.....

ביבליוגרפיה:

- Public health and epidemiology at a glance. Somerville, Kumaran and Anderson, published by Wiley Blackwell
- Epidemiology, evidence based medicine and public health. Ben Shlomo, Brookes and Hickman, published by Wiley Blackwell

ה"דונט ראונד" מבוסס על:
"אי-שוויון בבריאות בישראל", ההסתדרות הרפואית בישראל
www.ima.org.il

- *AFMC Primer on Population Health* by the Association of Faculties of Medicine of Canada (AFMC). It is available online at www.afmc-phprimer.ca
- Epidemiology by Leon Gordis, published by Saunders Elsevier 2009
- Public health and preventive medicine 15th edition. Robert Wallace, McGraw Hill
- How doctors can close the gap: tackling the social determinants of health. Royal College of Physicians, UK 2010. Accessible at:

<http://old.rcplondon.ac.uk/professional-Issues/Public-Health/Documents/RCP-report-how-doctors-can-close-the-gap.pdf>